8.6.2016

Talouspolitiikka/veropolitiikka
Virpi Pasanen

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Valtioneuvoston U-kirjelmä U25/2016 vp EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI TILINPÄÄTÖKSIÄ JA KONSOLIDOITUJA TILINPÄÄTÖKSIÄ KOSKEVAN DIREKTIIVIN 2013/34/EU MUUTTAMISESTA SILTÄ OSIN KUIN ON KYSE TIETTYJEN YRITYSTEN JA SIVULIIKKEIDEN TULOVERTIETOJEN ILMOITTAMISESTA (COM(2016) 198 FINAL)

1. Yleistä

Komission julkistamassa direktiiviehdotuksessa säädetään julkisesta maakohtaisesta veroraportointivelvoitteesta suurille, kansainvälisesti toimiville konserneille. Tällaisia 750 MEUR liikevaihtorajan ylittävien konsernien emoyhtiöitä on Suomessa noin 80-90 kappaletta.

Katsomme, että toimenpiteet verotuksen avoimuuden lisäämiseksi ovat lähtökohtaisesti kannatettavia ja olemmekin tukeneet OECD:n BEPS -toimintasuunnitelmaa, jonka mukaisesti yritykset olisivat velvollisia toimittamaan maakohtaisen veroraportin veroviranomaisille.

Kuten U-kirjelmässä todetaan, viranomaisille tapahtuvaa raportointia koskevan direktiivin sisällöstä saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys maaliskuussa 2016. Direktiivin pohjalta laadittava hallituksen esitys on valmistumassa kesäkuussa, joten tämä asia on kehittymässä suotuisaan suuntaan ja varsin nopealla aikataululla.

Talouspolitiikka/veropolitiikka
Virpi Pasanen

2. Sääntelyn asianmukaisuus

Hyvän sääntelyn ja asianmukaisen vaikutusarvioinnin tuloksena pitäisi kyetä luomaan lainsäädäntöehdotuksia, joiden kustannus-hyöty -suhde olisi tasapainossa tai ainakin perusteltavissa. Tämän lisäksi säädösehdotuksen oikeusperustan osalta ei pitäisi olla mitään epäselvyyksiä. Muutoin ollaan tilanteessa, jossa luodaan heikkotasoista, liikaa kustannuksia tai velvoitteita sisältävää lainsäädäntöä vailla oikeaa mandaattia. Verotukseen liittyvissä kysymyksissä tulee olla erityisen tarkkana, ettei päätösvaltaa luovuteta EU -tasolle.

3. Mahdollinen oikeusperustaongelma

Valtioneuvoston U-kirjelmässä todetaan, että *”direktiiviehdotuksen jatkovalmistelussa on selvitettävä direktiiviehdotuksen 48 artiklan ja Euroopan unionin muiden kolmansien maiden luettelointia koskevien hankkeiden sisältämien menettelyiden suhdetta ja vaikutusta delegointia koskevan artiklan arviointiin”*, mutta todetaan kuitenkin, että *”Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen.”*

Mielestämme ehdotuksen oikeusperustan osalta vallitsee epäselvyyttä ja asia pitäisi selvittää tarkasti ennen Suomen lopullisen kannan muodostamista. Direktiiviesitys on osa komission tavoitetta suitsia aggressiivista verosuunnittelua ja saada tulo verotetuksi siellä, missä voitto syntyy. Tätä taustaa vasten pidämme selvänä, että kyseessä on veroasia. Kun lisäksi huomioidaan, että komissiolle esitetään delegoitavaksi valta antaa luettelo tietyistä verotuksellisista lainkäyttöalueista, on direktiiviesityksen katsottava sisältävän suoraan verotusta tai sen harmonisointia koskevaa valtaa. Näin ollen direktiivin valittu oikeusperusta on väärä ja asiasta tulee päättää neuvostossa yksimielisesti. Ehdotuksen oikeusperusta ei ole siten mielestämme selkeä ja asianmukainen.

Ehdotuksen oikeusperustaongelmaan ja toissijaisuusperiaatteen vastaisuuteen on ottanut kantaa myös Ruotsin hallitus ja eduskunnan verovaliokunta ja siviiliasioiden valiokunta mietinnöissään 2015/16:SkU11y ja 2015/16:CU25. Tämän lisäksi ainakin Saksa, Itävalta ja Belgia ovat nähneet ongelmia ehdotuksessa.

4. Julkisen maakohtaisen raportoinnin kaksi pääongelmaa

Katsomme, että julkinen maakohtainen veroraportointivelvoite sisältää kaksi pääongelmaa. Ensimmäinen liittyy tietojen tulkinnanvaraisuuteen ja väärinymmärryksen riskiin. Toinen liittyy yrityksien liiketoiminnan kannalta sensitiivisen tiedon julkitulemiseen ja siitä aiheutuviin kilpailuhaittoihin.

4.1. Raportoitavien tietojen tulkinnanvaraisuus

Direktiiviehdotuksen mukaan yrityksen tulisi raportoida muun muassa liikevoitto tai tappio ennen tuloveroa sekä kertynyt tuloveron määrä verovuodelta.

Lukuisat yritykset ovat nostaneet esiin samoja ongelmia näiden erien osalta – mitä eriä luetaan mukaan liikevoittoon ja miten esitetään selkeän yksinkertaisesti vahvistettujen tappioiden olemassaolo? Muun muassa näillä asioilla on paljon merkitystä, kun tietoja tulkitsee taho, jolla ei välttämättä ole verotuksen ja kirjanpidon asiantuntemusta. – Koska liikevoitto voi sisältää myös verovapaita eriä, voi liikevoiton ja maksettujen verojen vertailu helposti johtaa väärään tulkintaan.

Verotuksessa edellisten tilikausien tappiot ovat vähennyskelpoisia. Näiden edellisvuosinen tappioiden vähentäminen voi aiheuttaa käytännössä esimerkiksi sen, että jonkin konsernin tytäryhtiön maksamat, julkisesti raportoitavat verot ovat 0 vaikka viimeisin tilikausi olisikin ollut voitollinen. Osakeyhtiön verotuksessa vahvistetut tappiot vähennetään 10 seuraavan verovuoden aikana sitä mukaa kun tuloa syntyy.

4.2. Julkisesta raportoinnista aiheutuvat kilpailuhaitat

Direktiiviehdotuksessa raportoitaviksi vaadittavat tiedot maakohtaisesti ja julkisesti raportoituina synnyttävät tilanteita, joissa EU:n ulkopuolisten kilpailijoiden on helppoa laskea EU:ssa toimivien yritysten katteita. Liikevaihdon, liikevoittojen ja maksettujen verojen perusteella voidaan myös selvittää yritysten hinnoittelua eri maissa, silloin kun yrityksen toimiala on kapea. Tällöin maakohtaisesta raportointivelvoitteesta muodostuu käytännössä lähes projektikohtainen raportointivelvoite.

5. Lopuksi

Julkisen maakohtaisen raportointivelvoite tulisi aiheuttamaan EU -alueen yrityksille kilpailuhaittaa globaaleilla markkinoilla. EU:n ja Suomen tulee varmistaa eurooppalaisten yritysten kilpailukyky myös tulevaisuudessa, ja liian pitkälle vietävä avoimuus voi vaarantaa tämän tavoitteen.

Katsomme edellä mainitun valossa, että toimivin ratkaisu verotuksen avoimuuden lisäämiseen on viranomaisille tapahtuva raportointi ja sen kehittäminen. Tällöin tiedon tulkinnanvaraisuusongelmaa ei ole, kun asiaa tarkastelevat ammattilaiset ja myöskään kilpailuhaitat eivät konkretisoidu.

Direktiiviehdotuksen oikeusperusta tulee selvittää ennen Suomen lopullisen kannan muodostusta. Jatkossa direktiiviehdotuksen mahdollisen jatkokehityksen osalta on olennaista, että raportoitavat erät tulee

Talouspolitiikka/veropolitiikka
Virpi Pasanen

ilmaista niin yksiselitteisesti ja selkeästi, ettei yrityksien välille synny vaihtelevia ja kirjavia raportointikäytäntöjä.

Pidämme tärkeänä, että valtioneuvoston U-kirjelmässä on sitouduttu siihen, ettei raportointi tarpeettomasti lisää yritysten hallinnollista taakkaa. Yritysten mahdollisesti painiessa jatkossa sen kanssa, miten asiat kyetään esittämään taulukkomuodossa tai muuten siten, että väärintulkinnan mahdollisuudet minimoidaan, on tarpeettoman hallinnollisen taakan välttäminen kuitenkin melko hankalaa.